

Elvis Peeters

in samenwerking met Nicole Van Bael

Dinsdag

Uitgeverij Podium
Amsterdam

De auteur ontving voor het schrijven van dit boek een werkbeurs van het Nederlands en Vlaams Fonds voor de Letteren.

STICHTING
FOND S
VOOR DE
LETTEREN



Eerste druk, februari 2012

Tweede druk, maart 2012

Derde druk, maart 2012

Vierde druk, maart 2013

Vijfde druk, april 2013

© 2012 Elvis Peeters

Omslagontwerp Studio Ron van Roon

Beeld omslag Dietmar Temps

Typografie Asterisk*, Amsterdam

ISBN 978 90 5759 515 8

Verspreiding voor België: Elkedag Boeken, Antwerpen

www.uitgeverijpodium.nl

www.elvispeeters.be

‘Dinsdag?’

‘Nee, volgens mij was het woensdag...’

John Kennedy Toole, *Een samenzwering van idioten*

NU MOET IK goed luisteren, denkt hij, nu moet ik goed luisteren, de eerste straal licht is al door de spleet gedrongen, een tweede straal licht is al door de spleet gedrongen, de zon moet al over het dak rijden, dat kan niet anders.

De eerste straal licht heeft hij niet gezien, die heeft hij gevoeld toen die over zijn wang kroop.

Daarna heeft hij heel even zijn ogen geopend.

Toen heeft hij de tweede straal licht gezien die door de spleet viel. Hij heeft meteen zijn ogen weer gesloten, want nu moet ik goed luisteren, dacht hij, zoals hij dat iedere morgen denkt.

Onder het laken spitst hij zijn oren, of hij haar hoort. Een geritsel, een gefladder, een zuchtje wind, een beetje koeren misschien, hoe zal ze zich dit keer aankondigen?

Wat het ook is, hij zal het herkennen, zoals hij haar iedere ochtend herkent.

Ik heb alle tijd, denkt hij, ze komt als haar uur daar is, niet eerder, ik zal het wel merken, ik heb me nog geen enkele keer vergist. Ze laat me niet in de steek, ik zal haar getrippel horen, hoe ze voorzichtig op de nok van het dak beweegt.

Ik slaap onder de pannen, op de zolder, hoger kan ik in dit huis niet komen. Het is krap, maar hier is het goed, het is een oud huis, het ruikt muf, er steekt stro tussen de pannen,

het stro zit daar al jaren. Niemand weet dat ik hier slaap, niemand hoeft het te weten, als iemand het weet, zal het meisje van de sociale dienst zich met het huis bemoeien, zo gaat dat, ik weet het van anderen, toen er nog anderen waren met wie ik over dat soort dingen praatte, denkt hij en hij wacht tot hij hoort wat hij weet dat hij moet horen.

Maar het blijft stil.

Omdat ze mij rust gunt, denkt hij, omdat ze weet dat ik moe ben, zelfs vroeg in de ochtend, alsof ik de hele nacht heb gestapt, zo moe voelen mijn benen. Terwijl ik toch alleen maar in bed heb gelegen, gisteravond de twee trappen op ben geklommen om hier te komen, op deze zolder.

Hij houdt zijn ogen gesloten tot hij zeker weet dat ze is geland.

Ha, ben je daar, zal hij zeggen als het zover is, ik begon het net koud te krijgen.

De tocht speelt in de kieren tussen de spanten en de pannen.

Ik moet aan nieuw stro zien te geraken, denkt hij, de zomer komt eraan, ik kan graanhalmen snijden en te drogen leggen. Misschien moet ik dat straks doen, als ik eenmaal ben opgestaan.

Laat ik eerst maar rustig luisteren, hoe ze zal neerstrijken op de pannen en haar weg vindt. Ik zal mijn ogen openen om aan de dag te beginnen. Ik zal de dekens van me af slaan, kijken naar het licht dat me dan werkelijk gevonden heeft, niet met een paar stralen, maar met een volle gloed die alle voorwerpen in de kamer zal tonen.

Zijn jas en zijn broek hangen geduldig aan de spijker naast de deur. Hij kent de licht doorgesleten, wat slobberige vlakken in de broekspijpen waar zijn knieën zitten en de uitge-

zakte stof in de mouwen van zijn jas waar zijn ellebogen tegenaan schuren.

Naast de deur, precies onder de spijker met de jas en de broek, staat de stoel. Er liggen sokken op. Over de leuning hangt zijn hemd. Het oogt fris, lichtblauw, de knopen glimmen. Behalve de tweede van boven, die is doffer. Misschien omdat ik daar meer over wrijf, denkt hij, omdat ik hem vaker losknoop en weer vastknoop, heb ik er de glans af gewreven.

Op het rechtervoorpand van het hemd, tussen de rij knopen en het borstzakje, zit een vlek, onopvallend, een beetje melk gemorst. Het is geen schandelijke vlek, als het licht anders valt, is ze zelfs niet te zien, een kleine spat die het katoen een tint donkerder maakt. Misschien moet het hemd in de was, denkt hij, zoals hij dat al dagen denkt, er ligt nog een stapel kraaknette hemden in de kast.

Als ik het vervang, draag ik weer een blauw, ik heb haast geen hemden in een andere kleur, een wit voor wanneer ik mijn kostuum draag, maar dat is al lang geleden en een nieuwe gelegenheid om een kostuum te dragen ligt niet in het verschiet, misschien is de volgende keer wel wanneer ik dood ben, dan zal het meisje van de sociale dienst of wie het ook op zich neemt mij af te leggen, wellicht besluiten om me mijn kostuum aan te trekken.

Naast de stoel staat de witgeëmailleerde metalen po met de blauwe rand die hij meenam toen zijn moeder stierf. Het enige voorwerp van alle voorwerpen die zij naliet dat hem de moeite waard leek. Aan de onderkant is een stukje van het email gebarsten, daar zit een kleine vlek, maar geen roest, al zit die barst daar al meer dan dertig jaar. De po is onverslijtbaar, dat weet hij zeker. Er staat een bodempje bleekwater in. Als hij het deksel oplicht, kan hij het in

de hele kamer ruiken. Soms voor hij in bed kruipt, licht hij daadwerkelijk het deksel op, dan hangt in de kamer een sfeer van ontsmetting.

Naast het bed staan zijn pantoffels, op het tapijt dat hij ruim een jaar geleden op een rommelmarkt gekocht heeft. Een okerkleurig, hoogpolig tapijt, aangenaam zacht en warm aan zijn voeten. Hij heeft het er met zorg gelegd. Het in drie keer de trappen op gedragen, het tapijt opgerold op zijn schouder, hij was moe, maar niet buiten adem, vroeger heeft hij zwaardere lasten getorst, maar het woog alsof hij een lijk naar de zolder sjouwde. Hij beschikt niet meer over de kracht van toen hij nog jong was maar oud genoeg om een geweer of een granaatwerper te dragen.

Vroeger had hij een scherpe blik, nooit een bril nodig gehad, een goede schutter, trefzeker. Af en toe denkt hij aan die tijd, misschien omdat hij weinig meer te doen heeft dan nu en dan zijn leven overdenken. Het gebeurt vaak terwijl hij wacht, zoals nu, in alle rust. Het is geen diep overdenken, eerder het oproepen van taferelen, stemmingen, zoals je in een album bladert, het zijn geen analyses of beschouwingen, het ligt allemaal achter hem en alleen in zijn leven heeft het een rol gespeeld, niet de loop van de wereld bepaald, dat was zo van meet af aan, diepe gedachten daarover zijn verspilde energie.

Ondertussen is ze er, ik heb haar gehoord, ze is geland en ze heeft me weten te vinden.

De dag begint, denkt hij en hij schuift de dekens van zich af, een beheerste handeling, traag zoals alles wat hij doet. Vroeger sloeg hij de dekens met één krachtige armzwaai van zich af, gaf hij zich meteen bloot, liet het licht op zijn borst timmeren. Nu aait het licht hem wanneer hij behoedzaam

op de rand van het bed gaat zitten, met zijn voeten behaaglijk op het tapijt tastend naar zijn pantoffels, een nest voor iedere voet, zo zien ze eruit, als oude nesten, afgesleten, binnenin de wol aaneengeklit tot harde noppen, eeltig zoals zijn voeten, en zurig van het zweet.

Hij wast zijn voeten twee keer per week, morgen zijn ze weer aan de beurt. Het is een gewoonte, hij maakt zich niet meer vuil. Maar vandaag misschien wel, als hij eens op zoek ging naar nieuw stro voor tussen de pannen.

Of gras dat ik laat drogen, dat is gemakkelijker te vinden in de stad.

Ik kan er de hele namiddag mee volmaken, denkt hij, het blijft hoe dan ook een eind wandelen, de Diepestraat door, helemaal tot aan het eind, dan schuin naar rechts, de winkelstraat die omhoog helt, hoe heet die ook weer, met op de hoek de wasserette, ik blijf er vaak staan, door het raam kijken, naar de twee of drie vrouwen die er altijd bezig zijn of zitten te praten, meestal Oost-Europese, af en toe een zwarte. Nog altijd meen ik dat ik kan zien of de zwarte vrouwen uit Congo komen of niet, maar ik vraag het ze nooit, ik kijk alleen, dat is genoeg. Zelden draagt er een haar felgekleurde doeken, maar hun heupen en billen kunnen ze ook op hoge hakken en in panty's niet verbergen.

Voorbij de wasserette, de straat omhoog, ligt een perceel grond braak, daar vind ik zeker gras. Verder voorbij de bocht kom ik langs een smalle doorgang tussen de huizen uit. Daar ligt misschien een graanveld. Dat was vroeger zo, dat zal nu niet anders zijn, zo snel neemt de wereld zijn bochten niet.

Tussen de spullen in mijn gereedschapskist ligt een goed snijmes, dat met het zwarthouten handvat, in de kalfsleren huls. Ik herinner me dat ik het invette en er boterpapier omheen draaide, jaren geleden, ik had het nog een keer ge-

slepen. Toen ik het opborg, dacht ik het misschien nooit meer nodig te hebben.

Het mes komt uit Italië, het was gemaakt voor schaapherders, ik kocht het op een markt in Cosenza omwille van de charmes van de verkoopster. Ze liet zich in mijn vrachtwagen kussen en betasten. Ik sprak een gebroken Italiaans dat ik gemodelleerd had op het Frans, zoals ik in Congo met de Congolese talen deed, de ene modelleren op de andere, want als ik iets geleerd heb is het dat niet de taal belangrijk is, maar dat je weet duidelijk te maken wat je wilt.

Zij wilde naar Rome of desnoods naar Brussel, maar dat wilde ik niet. Het enige dat ik meenam, was het mes. De verkoopster kwam te vroeg, want toen ik Erna leerde kennen, ontwaarde ik in haar veel van de Italiaanse, alleen was Erna tien jaar ouder.

Hij richt zich op zonder zijn gedachten af te maken, gedachten komen en gaan, mijmeringen, bedenkingen, kleine voornemens, als een draaimolen, een ritueel, zesenzeventig jaar archief, ongeordend, onoverzichtelijk, oncontroleerbaar.

Hij zal de gedachte een andere keer afmaken. Nu moet hij zich aankleden, naar beneden gaan, kofffiezetten, een sigaret roken.

Hij start in zijn pantoffels, een vertrouwd gevoel.

Het is alsof de rust en de behaaglijkheid van het bed zich nog even rond zijn voeten sluiten.

Een ogenblik blijft hij staan en kijkt de kamer rond. Het bed opengeslagen, de deuk in het kussen waar zijn hoofd heeft gelegen. Iedere ochtend verbaast het hem hoe diep de deuk is.

Elke avond schudt hij het kussen op, strijkt het met vlakke hand glad en legt er zijn hoofd op. Het kussen is zacht en hij zinkt er zacht in weg, maar niet diep, nooit heeft hij de indruk dat hij diep in het kussen zakt en toch staat hij iedere ochtend verbaasd van de afdruk, alsof zijn hoofd 's nachts zwaarder gaat wegen.

Hij rekt zich uit en dat is het moment waarop zijn bloed begint te stromen, alsof het bloed op dat teken heeft gewacht om zijn kringloop te hervatten en de slaap en de rust achter zich te laten.

Met een sok in zijn handen gaat hij op de stoel zitten, wrikt de pantoffel van zijn voet. De pantoffel valt met een zware plof op de vloer, een vertrouwd geluid dat hij iedere ochtend twee keer hoort.

Mijn oren zijn nog in orde, ik mag niet klagen, denkt hij, niet over mijn ogen, niet over mijn oren, niet over mijn

gewrichten. Ik heb zelfs nog genoeg tanden over in mijn onderkaak om het daar zonder vals gebit te stellen, alleen mijn bovengebit is vals.

Ik heb nog een mooie mond wanneer ik mijn gebit in heb.

Wanneer hij zijn sokken aanheeft, knoopt hij zijn pyjamajas los en trekt die uit. Daarna wrijft hij met een hand over zijn hals, over zijn borst, onder het diep uitgesneden onderhemd dat hij nog draagt. Iedere avond bij het uitkleden denkt hij, ik trek het uit, maar iedere keer houdt hij het toch weer aan omdat het net zo warm is als zijn huid.

Ik doe niets op de godganse dag waardoor ik mijn onderhemd vuil kan maken.

En het onderhemd blijft aan zijn lichaam, warm aan zijn rug in de winter, en bij de felste hitte in de zomer licht genoeg om het niet te voelen. Iedere zaterdag na zijn wasbeurt trekt hij een proper aan.

Hij wrijft vanaf zijn borst over zijn zij tot aan zijn billen, dan langs de rand van zijn rug weer omhoog, vluchtig, bij het midden van zijn rug kan hij niet komen, daarvoor werden mettertijd zijn knoken te stram, zijn zijn armen niet meer soepel genoeg.

Nu pakt hij het hemd van de stoel, trekt het met een paar korte bewegingen aan, neemt de tijd om het dicht te knopen, op de bovenste knoop na, daarna volgt de jas, die laat hij los hangen.

Hij is er klaar voor. Hij heeft over zijn huid gewreven, hij heeft zijn jas open hangen, hij heeft het getrippel gehoord, de dag mag komen.

Hij neemt zijn broek van de spijker, drapeert haar over zijn linkerarm, de po laat hij staan, die heeft hij niet ge-

bruikt. Hij duwt de deur naar de smalle overloop open en staat meteen bij de trap. Met zijn rechterhand omklemt hij de trapleuning. Dat is een voorzorgsmaatregel, wanneer hij 's ochtends zijn eerste trap afdaald, tegen een onverwachte duizeling, een minieme misstap op een van de treden.

Hij is er al klaar voor, maar zijn lichaam moet zich de dag nog eigen maken. Op zijn leeftijd kan een verkeerd ingeschatte beweging, een plotse daling van de bloeddruk, een kleine onoplettendheid nooit worden uitgesloten, en dan kan hij maar beter de trapleuning beet hebben.

De eerste trap is de meest steile en telt de smalste treden, hij moet het behoedzaam doen. Dat hij zijn broek over zijn arm draagt, als een kelner, geeft het afdalen iets plechtigs, een mooi begin.

Op dagen dat hij ook de po draagt, gaat dat plechtige te loor, dan heeft hij meer het gevoel dat hij afdaald in een circus, dan kost het hem moeite om de dag ernstig te nemen.

Eén keer heb ik echt in een circus gestaan, denkt hij, als kind, in de parochiezaal, met een houten paard voorgebonden, een paardenkop die ik met teugels in bedwang hield. Ik weet niet meer welke rol ik speelde. Die van een ruiter wellicht, misschien een cowboy, of een ridder, maar een zwaard of een lasso, of zelfs een schild, staan me niet voor ogen.

Ik herinner me niet of ik een tekst had, ik weet alleen dat ik riep, dit is geen echt paard, thuis rijd ik op Max, en dat de mensen in de zaal begonnen te lachen.

Vanuit een hoek klonk zelfs applaus, waar mijn ouders en mijn broer en zus zaten. Ik hoorde de stevige lach van mijn vader boven alle andere uit, en zijn ferme stem die bevestigde, mijn jongen heeft gelijk.

Het was waar, vaak tilde zijn vader hem boven op Max,

het grootste paard dat ze hadden, een vale vos op hoge poten, terwijl het dier over het veld hoste met de eg achter zich aan. Hij hield zich vast aan het gareel met de belle-tjes, hij vond moeilijk steun, hoe hij ook probeerde met zijn knieën, de paardenrug was te breed voor zijn korte beentjes. Hij zat hoog en kon ver over het veld uitzien. Af en toe keek hij achterom. Zijn vader liep achter de eg met de leidsels in zijn hand, de andere hand in zijn broekzak.

Ze zeiden geen woord, hij en zijn vader. Er was alleen het tinkelen van de belletjes, de zware stappen van het paard en het geruis van de eg die het land uiteenreet.

Wanneer het werk gedaan was, zette zijn vader hem weer op de grond. Dan voelde hij hoe het paardenzweet aan zijn dijen en knieën vrat, bijna moest hij huilen. Zijn broek was doordrenkt en ook aan zijn billen vrat het zweet. Hij waggelde met wijdopen beentjes over het pas geëgde land opdat de wind het zweet snel zou drogen, en zijn vader glimlachte.

De houten paardenkop verzonk daarbij in het niet.

Hij voelde zich belachelijk op het podium en toch was hij blij dat er gelachen werd.